

VERMEYLENFONDS, opgericht op 26 juli 1945, enkele maanden na de dood van August Vermeylen (10 januari 1945), als vereniging zon-

Kunnen wij als Europeeërs Vlamingen blijven ?

V E R S L A G

van de Studievergadering

— ingericht door het —

VERMEYLEN - FONDS

t e A n t w e r p e n

op 28 Februari 1953

der winst oogmerk. De stichters waren Achilles Mussche (leraar), Fernand Toussaint van Boelaere (letterkundige), Reimond Herreman (journalist) en Oscar de Swaef (journalist). De statuten van het Fonds verschenen in de bijlage van het Belgisch Staatsblad van 11 augustus 1945. De openbare oprichtingsvergadering gebeurde in de gothische zaal van het stadhuis te Brussel op 25 november 1945. Achilles Mussche werd de eerste voorzitter.

In artikel 3 van de statuten worden de doeleinden en beginselen van het Fonds bepaald als volgt :

„Het Vermeylenfonds heeft als voorwerp :

1. Bij elke passende gelegenheid de figuur en het werk van August Vermeylen te belichten.
2. Ieder initiatief te steunen dat Vermeylen in een van zijn vele facetten wil huldigen.
3. Het werk van Vermeylen voort te zetten : dienst van de schoonheid, bevordering van de beoefening der kunstgeschiedenis, verruiming van de Vlaamse gedachte tot het plan van internationaal geestelijk leven, bevordering van de gedachte van vrijheid op alle gebied en van maatschappelijke rechtvaardigheid”.

Bij de oprichting van het Vermeylenfonds was het de bedoeling er een overkoepelend orgaan van te maken, waar Vlaamsgezinden van verschillende ideologische richtingen elkaar zouden ontmoeten. Dit plan is mislukt. Daarom werd in november 1961 door het hoofdbestuur besloten „dat het Vermeylenfonds voortaan een socialistisch cultureel orgaan zou zijn, d.w.z. socialistisch in een ruime zin, buiten elk partijverband, volkomen autonoom in zijn positie en in zijn actie”. Meteen werd meer de nadruk gelegd op het aspect „bevordering van de maatschappelijke rechtvaardigheid”, dat reeds

aanwezig was in de oorspronkelijke doelstellingen. Hoewel in de statuten ook was bepaald (art. 2.), dat „het hoofdbestuur overal in België plaatselijke of gewestelijke afdelingen kan oprichten”, had het Vermeylenfonds gedurende lange tijd alleen een centrale actie. Deze bestond in het organiseren van studiedagen en colloquia en het uitgeven van brochures.

Een nieuwe fase in de geschiedenis van het Vermeylenfonds werd ingeluid in 1966, het jaar waarin Achilles Mussche zich om gezondheidsredenen verplicht zag af te treden als voorzitter. Het nieuwe hoofdbestuur, dat op 12 november 1966 door de algemene vergadering werd aangewezen, en Aloïs Gerlo als voorzitter had, kreeg als opdracht „het August Vermeylenfonds verder uit te bouwen en een Congres voor te bereiden”. Deze opdracht werd vervuld. Het Vermeylenfonds beleefde een spectaculaire groei. Tientallen plaatselijke of gewestelijke afdelingen van het Vermeylenfonds woegden zich bij het viertal dat vóór 1966 behalve in Brussel bestond, nl. Ronse, Oosterde, Kertrijk en Hasselt. Bovendien werden provinciale comités opgericht in de vijf Vlaamse provincies. Een drie-maandelijks bulletin (Mededelingen van het August Vermeylenfonds) verschijnt sedert februari 1967. In 1971 bedroeg het ledenaantal ± 6.000.

Op het Congres van 8 december 1968 werden de algemene doelstellingen van het August Vermeylenfonds nogmaals bevestigd „in de geest van August Vermeylen ijveren voor de verheffing en de verrijking van de Vlaamse cultuur; de socialistische gedachte op waardige wijze vertegenwoordigen in het kader van de Vlaamse Beweging, gezien als een beweging voor alzijdige ontwikke-

ling van het Vlaamse volk, d.w.z. sociaal-economisch en cultureel”.

Naast zijn taak op het gebied van de volksopleiding en de cultuurspreiding besteedt het Vermeylenfonds veel aandacht aan de ontwikkeling van het Belgisch nationaliteitenvraagstuk. Het fonds huldigt de sociaal-economische opvatting van de V.B., aansluitend bij Lodewijk de Raet en August Vermeylen. Het wil een taalkundig gaaf, maar ook welvarend Vlaanderen, economisch sterk en sociaal vooruitstrevend. Het gaat uit van de overtuiging dat dit doel slechts bereikt kan worden door Vlaamse eenidracht en samenwerking, op basis van een gemeenschappelijk minimumprogramma. De traditionele verzuiling van de Vlaamse gemeenschap op levensbeschouwelijke gronden acht het Vermeylenfonds een voor de Vlaamse ontvoogding belemmerende factor.

Het Vermeylenfonds volgt de ontwikkeling van het Belgisch communautair probleem op de voet en poogt deze ontwikkeling in een voor Vlaanderen gunstige zin te beïnvloeden. Vandaar allerlei initiatieven. Reeds in 1947 organiseerde het Vermeylenfonds zijn bekende enquête over Stand en uitbouw van de Vlaamse Beweging, die aanleiding gaf tot de belangrijke studievergadering van 12 juli 1947, alsook tot de brochure van prof. Edgard Blancquaert: De Vlaamse Beweging weer van wal. Belangrijk was ook het studieweekend, dat op 30 september en 1 oktober 1967 te Mariakerke bij Costende werd gewijd aan de Brusselse kwestie, beschouwd als probleem nummer één van de V.B. De aldaar geformuleerde besluiten vonden grote weerklank. Ze werden met het inleidend referaat gepubliceerd onder de titel Een nationaal statuut

*Viering van het twintigjarig bestaan van de Vermeylenkring-Brussel in het Stadhuis te Brussel (5 november 1974).
Vooraan, tweede van rechts : A. Geerlo, algemeen voorzitter van het Vermeylenfonds; vierde van links : H. Fayet,
voorzitter van de Vermeylenkring.*

HET NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS TE BRUSSEL

1967

UITGAVE VAN HET AUGUST VERMEYLENFONDS

voor Brussel. Ook het congres van het Vermeylenfonds dat plaatsvond te Steenokkerzeel op 28 februari 1971, stond in het teken van de grondwetsherziening die in december 1970 werd doorgevoerd. Op haar statutair tweejaarlijks congres van 18 maart 1973, eveneens te Steenokkerzeel, sprak het Vermeylenfonds zich uit voor een snelle bekrachtiging van het Cultuurpact door het Parlement.

Voor de verdediging van de algemeen-Vlaamse belangen werkt het Vermeylenfonds nauw samen met het Davidsfonds en het Willemsfonds. Ze worden dikwijls in één adem genoemd als „de drie fondsen”. Ook met de andere Vlaamse cultuur- en strijdverenigingen wordt samengewerkt in het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen dat in 1965, op initiatief van de Fondsen, werd opgericht en o.m. de grote Vlaamse eenheidsbetoging van 5 november 1967 op touw zette. Het August Vermeylenfonds was ook nauw betrokken bij de organisatie van het Algemeen Vlaams Congres van 13 juni 1971, dat door zijn voorzitter, A. Gerlo, werd gepresideerd.

LITERATUUR: *Vermeylenfonds* (1945); - *Mededelingen van het Vermeylen-Fonds* (1953-); - *De drie Brusselse Fondsen. Davidsfonds. Vermeylenfonds. Willemsfonds* (driemaandelijks tijdschrift, 1968-).

ALOIS GERLO